

[Kirkeministeren]

tror jeg man må sige at staten stort set har levet op til. Jeg vil dog i denne omgang se bort fra – det vil føre for vidt at komme ind på det her – det økonomiske forhold mellem stat og folkekirke.

Jeg har allerede nævnt en skelsættende kirkelig frihedslovgivning, begyndende med sognebåndsløsningsloven, videreført gennem valgmenighedsloven og senere og navnlig gennem vedtagelsen af menighedsrådslovgivningen fra begyndelsen af dette århundrede. Tendensen i den kirkelige lovgivning har siden da stadig været at give kirkelige myndigheder medindflydelse på folkekirkens forvaltning og at styrke det kirkelige nærdemokrati.

Hvis man skal sige noget om den lokale kirkelige økonomi, så må man sige, at det kirkelige nærdemokrati er gennemført fuldt ud, idet godt og vel 70 pct. af folkekirkens totaludgifter dækkes gennem den lokale kirkeligning, der jo udskrives på grundlag af menighedsrådenes budgetter. De skal godkendes af provstiudvalget, men der er ikke nogen statslig myndigheds mellemkomst her. Hvor der af staten har været sat grænser for, hvad disse ligningsmidler kan anvendes til, går udviklingen i retning af at ophæve sådanne statslige grænser, således som jeg senest har foreslået det med hensyn til anvendelse af menighedsrådenes rådighedsbeløb.

I det hele taget har den selvstyretanke, der lå bag oprettelsen af folkevalgte menighedsråd, præget statsmagtens stilling til folkekirken. Man overlader flere og flere funktioner til disse folkevalgte råd. Ansættelseskompetencen er helt lagt ud til menighedsrådene i kirkefunktionærsager, også selv om der er tale om tjenestemandstillinger. Og hvor menighedsrådene har beføjelser, der vedrører det, vi kalder indre anliggender, f.eks. gudstjenestens liturgi og ritualer, undlader man at give bindende forskrifter. Selv om der autoriseres nye ritualer og salmebøger – og det gør der kun, hvis kirkelige myndigheder har bedt om det – så lader man de lokale myndigheder afgøre, om disse nye ritualer eller salmebøger skal bruges i den lokale menighed.

Den problemstilling, som er baggrunden – det blev også nævnt af fru Margrete Auken i hendes motivering – for denne forespørgsel, er jo den offentlige debat, der har været ført, og som bliver betegnet som et spørgsmål om forkyndelsesfrihedens grænser.

Hvis jeg skulle formulere spørgsmålet i relation til den forespørgselsformulering, vi har i dag, kunne det vel lyde, om folkekirkens tjenestemænd, først og fremmest præster og biskopper, har en særlig stilling i sammenligning med statens tjenestemænd. Det spørgsmål kunne man godt finde stats- og forvaltningsretlig hjemmel til i det væsentlige at besvare benægtende. Folkekirkens tjenestemænd står jo omtalt i den samme tjenestemandsløvslov som statens og folkeskolens. Alligevel er der på dette område også forskel, naturligvis.

Det gælder allerede udnævnelsesproceduren, idet menighedsrådene har afgørende indflydelse på såvel præste- som bispevalg. Også med hensyn til præsters tjenesteplichter findes regler, som næppe ville være tænkelige for statstjenestemænd. Som det klareste eksempel herpå kan nævnes, at præster stadig har ret til at nægte at foretage vielse af fraskilte, selv om brudefolkene begge er medlemmer af folkekirken og præstens mening. Hvis præsten i øvrigt af religiøse grunde ikke mener at kunne eller burde foretage en vielse, kan biskoppen fritage præsten for det. En sådan regel er kun tænkelig netop som en statslig accept af præstens ret til at hævde sin egen fortolkning af folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Dermed er vi vist egentlig tæt på en definition af ordet »forkyndelsesfrihed«, som ikke findes i nogen lovtekst eller administrativ forskrift. Netop retten til at fortolke bekendelsesgrundlaget, netop dette at udlægge teksten inden for bekendelsesgrundlagets rammer, det er det, vi tænker på, når vi taler om forkyndelsesfrihed; og når vi taler om forkyndelsesfriheden i den betydning, er vi helt uden for de statslige myndigheders kompetence. Ingen statslig myndighed kunne drømme om at udsende forskrifter med hensyn til fortolkningen af folkekirkens bekendelsesskrifter. Her er forkynderen suveræn, og det biskoppelige tilsyn udøves som vejledning og som rådgivning.

Det er, som om mange i debatten om forkyndelsesfriheden har overset dette, men det er det, der er hovedsagen. I stedet har man, så vidt jeg har kunnet se, diskuteret kompetence spørgsmål i de uhyre sjældne tilfælde, hvor problemet er, om en præst forkynder noget, som er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag. Sager af den art er heldigvis